

Vannkraft-utbygginger settes på vent

SKATT: Den kompliserte og omfattende skatteleggingen av vannkraftbransjen er med på å hindre nye utbygginger og oppgraderinger av eksisterende vannkraftverk.

Tor Gunnar Tollaksen
tor.gunnar.tollaksen@aftenbladet.no

Forvirringen av det eksisterende vannkraftsystemet i Norge, bekymrer bransjeorganisasjonen Energi Norge og kraftselskapet Lyse.

Det eksisterende skattesystemet gjør at oppgraderinger av vannkraftverk som er lønnsomme for samfunnet, ikke er lønnsomme for investorene. Resultatet blir da at det ikke investeres, sier Elvind Hjeløe, direktør for fornybar energi i Energi Norge.

Det som vurderes innført av skatteskjerpelse i petroleumsbransjen kan på enkelte områder sammenlignes med det som kraftbransjen har hatt siden 2007. Kraftbransjen har i flere år påpekt hvordan skatteskjerpelsen slår negativt inn i bransjen.

Lyse merker skattepresset
Vannkraftprodusentene betaler seks ulike typer skatt (se fakta). Mens selskapskatten er redusert fra 28 til 22 prosent de senere årene, er grunnrenteskatten økt fra 27 til 37 prosent. Dette har gitt en netto skatteskjerpelse for vannkraftprodusentene på mellom 800 og 900 millioner kroner årlig.

– Vi har tilfeller hvor enkelte vannkraftanlegg faktisk har en skatteprosent på over 400 prosent. For mange er det et problem at jo svakere resultatet er for et lånefinansiert kraftverk, jo høyere blir skattesatsen, på grunn av finanskostnadene, påpeker Hjeløe til Aftenbladet.

– I praksis har vi en effektiv skattesats som langt overstiger marginalskattesatsen. Den høye skatteleggingen fører direkte til at kraftutbygginger eller store rehabiliteringsprosjekt ikke kan gjennomføres, sier økonomisjef Hans Wilhelm Vedøyl i Lyse.

Vedøyl viser til at NVE har pekt på at det de neste 40 årene kreves rundt 150 milliarder kroner i investeringer for å rehabiliter eldre vannkraftverk. Med dagens grunnrentesats påpeker han at dette vil være vanskelig å gjennomføre.

– Det er krevende å regne hjem nye prosjekter, sier Vedøyl.

Kan bli nedbygging

Maudal kraftverk i Gjesdal kommune er et av de eldre kraftverkene som Lyse planlegger å oppgradere. Her slår beslutningen direkte inn når Lyse skal fatte en investeringsbeslutning.

Dagens grunnrenteskattemodell setter lønnsomheten ved fornyelsen av Maudal kraftverk under kraftig press og har medført at Lyse nå ser på alternative løsninger. Dette kan bety en nedbygging av produksjonskapasiteten. Et annet kraftverk til Lyse, Jøssang kraftverk, ble satt i drift i 2010.

– Svakhetene med dagens grunnrentemodell blir svært tydelige på dette kraftverket. Poenget er at kraftselskapene finansierer seg til en rente som betydelig overstiger skjermingsrenten. Siden selskapene ikke har anledning til å fradragføre faktiske rentekostnader i skattegrunnlaget, vil den effektive beskatningen langt overstige marginalskattesatsen på 59 prosent. Konsekvensen er at kraftselskapene må betale skatt på en inntekt de i realiteten ikke kan oppnå. Jøssang Kraftverk har eksempelvis opplevd en effektiv skattesats på langt over 100 prosent og har i enkelte år måtte betale grunnrenteskatt selv om kraftverket har gått med betydelige underskudd, forklarer Vedøyl.

Skatter mest

Elvind Hjeløe i Energi Norge understreker at ingen andre næringer i Norge skattelegges hardere enn vannkraftbransjen.

– Vi syns det er et paradoks at den fornybare kraften, som alle ønsker mer av, skattelegges hardere enn alle andre bransjer. Inkludert petroleumssektoren. Resultatet er at investeringer vris bort fra vannkraft, sier Hjeløe.

Energi Norge, bransjeorganisasjonen for fornybar energi, har lenge jobbet for et bedre skattesystem for kraftbransjen.

I sommer bestemte regjeringen å sette ned et ekspertutvalg som skal se på hvordan skatteleggingen slår ut for kraftbransjen. Utvalgets innstilling skal være klar 1. oktober i år.

Også fiskeoppdrettere kan få høyere skatt

Tor Gunnar Tollaksen
tor.gunnar.tollaksen@aftenbladet.no

SKATT: Både havbruk og fiskeoppdrettsnæringen er bransjer som kan få enda strengere skattelegging enn det som er tilfellet i dag. Hvordan kan ambisjoner om vekst og videre investeringer gå hånd i hånd?

To næringer har i dag såkalt grunnrenteskatt, som legges på naturressurser for å sikre at ressursene kommer fellesskapet til gode; petroleumsbransjen og kraftbransjen.

Nå kan det bli aktuelt for havbruk og fiskeri å få denne særskatten. Et utvalg er satt ned også her for å se på skatteleggingen av havbrukssektoren. Havbrukskattoutvalget leverer sin innstilling 1. november.

Kan gi mindre vekst

– Blir det innført en grunnrenteskatt her, vil vi se noen av de samme problemene som petroleumsbransjen og kraftbransjen sliter med, nemlig at ambisjonene om vekst kan bli vanskelig å oppnå.

Bransjen er avhengig av investeringer og ny teknologi for å vokse, men investeringer blir mindre lønnsomme dersom skatteleggingen blir tuffere, forklarer Bård Misund, førsteamanuensis innenfor havøkonomi ved Universitetet i Stavanger.

De siste årene har det vært gode tider innenfor oppdrettsnæringen. Den relativt høye lønnsomheten har gjort at politikere og finansdepartementet har fått øynene opp for at dette kan være en bransje som kan skattelegges hardere for at fellesskapet skal få mer penger.

Men ambisjonen om vekst innenfor havbruk og samtidig høyere inntjening går nødvendigvis ikke sammen, mener Bård Misund. Han trekker fram fem hovedutfordringer bransjen står overfor:

- **Polluternes vekstambisjoner.** De ønsker en femdobling av sjømatnæringen.
- **Mer bærekraft.** Veksten i havbruk skal skje på en mer bærekraftig måte. Reglering og stortingspolitikere har store ambisjoner.
- **Løse dagens miljøutfordringer i havbruk** (lus, utslipp, reker, rømming).
- **Skape vekst og verdiskapning i distriktene.**
- **Mangfold.** Politikerne ønsker at det også finnes små, familieleide oppdrettere (i tillegg til de store oppdretterne). Siden begynnelsen av 1990-tallet har det vært en økt eierkonsentrasjon i oppdrettsnæringen. I dag står de 10 største selskapene for 70 prosent av produksjonen.

Ole Brumm-holdning?

Misund påpeker at for å løse de utfordringene som oppdrettsnæringen står overfor, og de forventninger politikere har til sjømat som arvtager etter olje, må det investeres store beløp for å utvikle ny produksjonsteknologi. I dag er verdiskapningen og sysselsetningen i havbruksnæringen langt mindre enn andre sektorer som olje og gass i Norge (mens politikere har ambisjoner om at sjømat skal ta over for olje).

Spørsmålet er hvordan oppdrettsnæringen kan løse utfordringene og møte politikernes forventninger hvis det blir innført en særskatt etter modell fra petroleums- og vannkraftskatten også i havbruk. Er dette Ole Brumm politikk? Ja takk, begge deler? Det spørs om det kan være det. Basert fra erfaringene fra petroleums- og vannkraftsnæringene kan det bli svært vanskelig å få i både pose, med økte skatteinntekter, og sekk, vekst og bærekraft, sier Misund.

50%

på alle innfatninger

MERKEVARE-SALG

Gjelder ved kjøp av komplett brille til og med 31. januar

interoptik

Interoptik Strøen Lars Hertevigsgt. 5, Stavanger, tlf 51 91 66 66, Interoptik Kvadrat Kvadrat Kjøpesenter, Sandnes, tlf 51 11 60 06